

Важность индикаторов устойчивого развития заключается в том, что они обеспечивают интеграцию научных разработок и обоснований с конкретными типами управленческих решений, планируемых органами власти для целей территориального управления. От выбора научно обоснованных и точных индикаторов во многом зависит и эффективность достижения поставленных целей.

Подводя итог, необходимо отметить, что при обработке концептуальных положений стратегии устойчивого развития могут и применяются разнообразные индикаторы. Очевидным требованием сегодняшнего дня является усовершенствование и согласование между государствами мира основных методических подходов к разработке программы действий относительно концепции устойчивого развития.

1. Волощук В.М., Гродзинський М.Д., Шищенко П.Г. Географічні проблеми сталого розвитку України // Український географічний журнал. – 1998. – №1. – С.13-18.

2. Згуровский М. Украина в глобальных изменениях устойчивого развития // Зеркало недели. – 2006. – №19.

3. Левашов В.К. Устойчивое развитие общества: парадигма, модель, стратегия. – М., 2001. – С.195-214.

4. Немец Л.Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины). – Харьков: Факт, 2003. – 383 с.

5. Руденко Л.Г., Лісовський С.А. Концепція сталого (збалансованого) розвитку та її прийняття в Україні // Український географічний журнал. – 2005. – №4. – С.3-10.

Получено 15.04.2010

УДК 332.1 : 711.4 (15)

Т.О.НІЩИК

Луцький національний технічний університет

ПІДЗЕМНИЙ ПРОСТІР ЯК ЕФЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Йдеться про необхідність використання підземного простору міста як альтернативного варіанта його просторового розвитку. Виділені проблеми організації простору міста, які можна вирішити за допомогою використання підземних територій. Визначена економічна ефективність пропозицій.

Говорится о необходимости использования подземного пространства города как альтернативы его пространственного развития. Отмечены проблемы организации пространства города, которые решаются за счет использования подземных территорий. Обоснована экономическая эффективность представленного предложения.

In the article speech goes about the necessity of the use of underground space of city, as an alternative variant of his spatial development. The problems of organization of space are selected cities which can be decided by the use of underground territories. Economic efficiency of suggestion is certain.

Ключові слова: простір міста, підземний простір, підземна урбаністика, ефективність підземного простору.

З огляду на дефіцит міських земель, а також на обмеженість резервів їх розширення, чи повну їх відсутність, найбільш доцільним стає пошук альтернативного варіанту просторового розвитку міста. Оскільки, метою проведення нашого дослідження є пошук раціональних та ефективних шляхів просторового розвитку міста, то вивчення підземного простору міста можна назвати одним із найбільш оптимальних варіантів рішення поставленої задачі.

Наразі, детальніше зупинимось на специфіці використання підземного простору міста як альтернативного варіанта його просторового розвитку.

На сьогодні, досить вагомий внесок в дослідження підземного простору міста зробили такі відомі російські вчені, як В.Варежкін і В.Гребьонкін, які займались вивченням архітектурно-будівельних основ підземного простору; Л.Кірюшечкін, який розрахував економічний ефект та ефективність використання підземного простору міста, провів аналіз підземного простору м.Москви [3], Л.Шубін, який вивчав підземні забудови [1].

Комплексне використання підземного простору міста сприяє вирішенню цілої низки завдань просторового розвитку міста, зокрема:

- проблеми, пов'язані з нестачею, або повною відсутністю земель для розширення міських територій;
- з високими і постійно зростаючими темпами зростання кількості населення міст;
- з високими темпами зростання кількості транспортних засобів (у розрахунку на одного жителя міста), а також завантаження та перенасичення ними доріг і магістралей;
- проблема перенасиченості певних, найчастіше центральних районів міст (у даному випадку мова йде як про об'єктну перенасиченість, так і про транспортне перенавантаження);
- проблема, пов'язана з недостатнім рівнем розвитку рекреаційної системи, недостатнім озелененням міст;
- несистемністю і територіальною неорганізованістю інженерних і транспортних комунікацій, їх розконцентрованістю.

Отже, мета нашого дослідження – це теоретичне обґрунтування необхідності вивчення підземного простору міста, а також позиціонування його як ефективного напрямку просторового розвитку міста в цілому.

У зв'язку з виникненням цілої низки вищезазначених проблем, дослідження підземного простору стає важливим напрямом комплексного використання простору сучасних міст. При цьому, досліджуючи

підземні резерви просторового розвитку, виникає потреба у виокремленні цілісної підземної урбаністики.

Під підземною урбаністикою ми розуміємо особливу сферу міської урбаністики, яка забезпечує організацію життєдіяльного простору населення, утворену під територіальним (земним) простором міста.

Стосовно економічного ефекту від використання підземного простору міста, то його можна розглядати як позитив, так і як негатив.

По-перше, рішення щодо підземної урбанізації, в будь-якому випадку, веде до зростання витрат на будівництво відповідних об'єктів підземного простору. Найбільший вплив на витрати мають геологічні та гідрогеологічні умови земельного простору. Навіть, якщо взяти до уваги звичайний (стабільний) стан даних умов, балансова вартість підземних об'єктів буде в 1,5-1,6 рази більшою за балансову вартість аналогічних наземних об'єктів [2].

Однак, по-друге, за рахунок підземної урбаністики досягається ряд позитивів:

- відбувається зростання загальної площі міста, а також площі забудов, що зумовлюється формуванням додаткового простору міста – підземного;
- відбувається більш раціональне та ефективне використання наземної території;
- скорочується протяжність доріг, вулиць, інженерних комунікацій, об'єми робіт по інженерній підготовці та благоустрою за рахунок зменшення розгалужень міських територій;
- можливість розвантаження міських центрів та перенесення в підземний простір певної частки об'єктів центрально-офісної, промислово-виробничої та транспортної просторових підсистем міста;
- підвищується рентабельність підприємств торгівлі та громадського харчування за рахунок їх укрупнення, підвищуються можливості організації „супутнього” обслуговування – під час їх розміщення в підземному просторі на транспортних лініях перевезення та мережах пересадки;
- знижуються експлуатаційні витрати на утримання підземних об'єктів, особливо там, де технологічний процес дозволяє використовувати такі переваги підземних територій, як постійна температура, шумоізоляція, стійкість до вібрацій та ін.;
- забезпечення раціональної організації всієї транспортної системи міста, при якій можливе зростання швидкості переміщення, скорочується час доставки пасажирів та продукції;
- забезпечується підвищена безпека пішоходам та зменшується кількість ДТП;

- забезпечується ефективна організація системи інженерних комунікацій, включаючи засоби доставки пошти, вивіз сміття та інше;
- економія часу населення в сфері транспортного, торгівельного та побутового обслуговування;
- зберігається міський ландшафт, покращується стан навколишнього середовища та рекреаційної сфери просторового середовища міста.

Список об'єктів, які потенційно можна розміщувати під землею, визначається, перш за все, дозволеною санітарно-гігієнічними нормами тривалістю перебування людей в підземному просторі. У певних закладах (концертні зали, кінотеатри, музеї) відвідувачі знаходяться не більше 2-3 год., в інших (магазини, ресторани, кафе) – не більше 1-1,5 год. Враховуючи санітарні норми та вимоги гігієни, перелік підземних будівель та споруд, за умов масового будівництва доцільно обмежити, виходячи із умови перебування в них відвідувачів протягом не більше 3-4 год., а також за наявності мінімальної кількості обслуговуючого персоналу. В окремих об'єктах спеціальні інженерно-технічні вимоги, такі як кондиціонування повітря, вентиляції з високою частотою руху повітря, збагачення світла ультрасвітловим спектром, можуть зменшити негативний вплив підземного середовища на людину. Створенню психологічного комфорту, подоланню „сенсорного голоду” у людей, які знаходяться в підземному просторі, сприяє імітація денного світла, а також спеціальні просторово-проектні пропозиції кольору.

З огляду на санітарно-гігієнічні норми, підземний простір міста може формуватися за допомогою окремих об'єктів центрально-офісної, промислово-виробничої, а також транспортної просторових підсистем. Тоді, з метою визначення ефективності експлуатації підземного простору в цілому, об'єкти, розміщені під землею, можна поділити на три групи і визначити ефективність кожної з них:

1) ефективність організації транспортної просторової підсистеми виражається через ефективність розміщення під землею транспортних комунікацій і споруд. Визначається дана ефективність за допомогою: економії міських територій, отриманої за рахунок переміщення певних об'єктів із земного в підземний простір; збільшення продуктивності (за рахунок зменшення тривалості одного проїзду) транспортних засобів промислово-виробничого значення; скорочення тривалості пасажирських маршрутів та організація ефективнішого обслуговування перевезення; максимальне збереження ландшафту міста та існуючих забудов; покращення санітарно-гігієнічного стану наземного середовища, організація захисту рекреаційної сфери міста;

2) ефективність організації центрально-офісної просторової підсистеми міста (розміщеної під землею) виражається через ефективність розміщення під землею закладів для видовищних дійств, підприємств торгівлі та громадського харчування, а також ряду об'єктів житлово-комунального призначення. Дана ефективність визначається на основі: економії території, а також збереження наземних забудов, у випадку їх розміщення в певних частинах міста; економії часу населення за рахунок компактності розміщення об'єктів обслуговування по відношенню до споживачів (супутнє обслуговування); підвищення розмірів товарообороту, а також прибутку підприємств торгівлі, громадського харчування і культурно-масових закладів за рахунок їх зручного розташування в зонах інтенсивного скупчення пасажирів та перехожих – потенційних клієнтів даних закладів;

3) ефективність організації промислово-виробничої просторової підсистеми виражається через ефективність розміщення під землею певних об'єктів складського господарства, промислових приміщень і споруд (частково об'єктів комунального господарства), інженерних споруд. Ефективність визначається: за рахунок економії міських територій; скорочення протяжності інженерних комунікацій, за рахунок розміщення об'єктів і споруд в центрах навантаження; покращення санітарно-гігієнічного стану міського середовища; економічними переваг, зумовлених компактним проектним рішенням; зменшенням рівня забруднення природного середовища території міста, збереженням та розвитком рекреаційної сфери міста.

Таким чином, використання підземного простору міста має економічний ефект, який виражається: прискореними темпами оборотності транспортних засобів (для виробництва), більш швидкими та ефективними транспортними сполученнями для пасажирів; збільшення швидкості руху всіх видів транспорту; зменшення витрат пального; підвищення рентабельності всіх підприємств ринку послуг, та сфери обслуговування; економія часу міського населення на переміщення з одного місця до іншого; зниження витрат на розвиток інженерного обладнання; економія витрат на експлуатацію; утворення ефекту концентрації будівництва; зменшення забруднення навколишнього середовища, рівня викидів шкідливих речовин, підвищення рівня розвитку рекреаційної сфери міста.

Формування концепції підземної урбаністики здійснюється на основі моделювання варіантів стратегії просторового розвитку міста, в якій висновки щодо будівництва підземного простору розглядаються як складова частина містобудування. Органічний зв'язок із наземним проектуванням та забудовами і між різними типами підземних споруд і

мереж – є основною метою та необхідністю раціональної і доцільної організації підземної урбаністики.

Таким чином, багаторівневий розвиток міст, а також комплексне використання підземного простору є соціально-економічною проблемою, яка може бути вирішеною за допомогою архітектурних і проектно-інженерних засобів.

1.Шубин Л.Ф. Архитектура гражданских и промышленных зданий: В 5 т. Т.5. Промышленные здания. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Стройиздат, 1986. – 335 с.

2.ДБН 360-92**. Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений. – К., 2002.

3.Экономика архитектурного проектирования и строительства / В.А.Варежкин, В.С.Гребенкин, Л.И.Кирюшечкина и др.; Под ред. В.А.Варежкина. – М.: Стройиздат, 1990. – 272 с.

Отримано 22.04.2010

УДК 332.1 : 658.8

Н.Ю.ГЛИНСЬКИЙ

Національний університет «Львівська політехніка»

ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РІВНІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО МІСТА

Розглянуто основні аспекти організації діяльності органів місцевого самоврядування малих і середніх українських міст з управління економічним розвитком. Запропоновано заходи з оптимізації організації вищезгаданих суб'єктів управління із застосуванням маркетингових підходів.

Рассмотрены основные аспекты организации деятельности органов местного самоуправления малых и средних украинских городов по управлению экономическим развитием. Предложены меры по оптимизации их организационных структур с применением маркетинговых подходов.

The basic aspects of organization of management of economic development of the local self-governments of the small and medium-sized Ukrainian cities are considered in the article. The measures of optimization of the organizational structures of these subjects using marketing approaches are proposed.

Ключові слова: орган місцевого самоврядування, мале та середнє місто, організаційна структура управління, маркетинг, професійні компетенції.

Система організації влади, яка склалась в Україні на місцевому рівні, як за своєю формою, так і за змістом значною мірою є наслідком ієрархічної організації системи державного управління, сформованої за часів Радянського Союзу. Сутність даної системи полягала в існуванні чіткої підпорядкованості цілей місцевого розвитку цілям загальнодержавного рівня, визначеним у рамках галузевого підходу до управління економікою. Пасивність позиції місцевої влади щодо пи-